

אש התמיד בעבודת ה'

א. ספר ויקרא פרק ו

(ב) צו את אהרן ואת בניו לאמור זאת תורת העלה הוא העלה על מוקדה על המזבח כל הלילה עד הבקר ואש המזבח תוקד בו:
(ה) והאש על המזבח תוקד בו לא תכבה ובער עליה הפהו עצים בבקר בבקר וערף עליה העלה והקטיר עליה חלבי השלמים:
(ו) אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה:

ב. רמב"ם יד החזקה הלכות תמידין ומוספין פרק ב

(א) מצות עשה להיות אש יקודה על המזבח תמיד, שנאמר 'אש תמיד תוקד על המזבח', אף על פי שהאש ירדה מן השמים מצוה להביא אש מן ההדיוט, שנאמר 'ונתנו בני אהרן הכהנים אש על המזבח':

(ד) שלש מערכות של אש עושין בראש המזבח בכל יום, ראשונה - מערכה גדולה שעליה מקריבין התמיד עם שאר הקרבנות. שניה - בצדה קטנה שממנה לוקחין אש במחתה להקטיר קטורת בכל יום, שלישית - אין עליה כלום אלא לקיים מצות האש שנאמר 'אש תמיד תוקד':

(ט) מערכה שלישית של קיום האש, עושה אותה בכל מקום שירצה מן המזבח, ומצית בה את האש.

ג. בעל הטורים על ויקרא פרק ו פסוק ה

והאש על המזבח תוקד בו'. שהוא כמו סולם למלאכים לעלות, כענין שנאמר (שופטים יג, כ) ויעל מלאך ה' בלהב המזבח ... אבל מזבח פנימי כנגד שכנה.

ד. ספר החינוך - מצוה קלב

ידוע הדבר בינינו ואצל כל חכם כי ניסים גדולים אשר יעשה האל אל בני אדם בטובו הגדול לעולם יעשם דרך סתר, ונראים העניינים נעשים קצת כאילו הם בדרכי הטבע ממש או בקרוב לטבע, כי גם בנס קריעת ים סוף, שהיה נס מפורסם, כתוב שם: 'ויולך יי את הים ברוח קדים עזה כל הלילה וישם את הים לחרבה ויבקעו המים', והמשכילים יבינו כי ענין סתר זה למעלת האדון ושפלות המקבל. ומזה העניין ציונו להבעיר אש במזבח, אף על פי ששם יורד אש מן השמים, כדי להסתיר הנס.

ה. רמב"ן על בראשית פרק ו פסוק יט

כי כן הדרך בכל הניסים שבתורה או בנביאים לעשות מה שביד אדם לעשות, והשאר יהיה בידי שמים.

ו. רמב"ן על שמות פרק יג פסוק טז

ומן הנסים הגדולים המפורסמים אדם מודה בנסים הנסתרים שהם יסוד התורה כלה, שאין לאדם חלק בתורת משה רבינו עד שנאמין בכל דברינו ומקרינו שכלם נסים אין בהם טבע ומנהגו של עולם, בין ברבים בין ביחיד.

ז. מלבי"ם על שמואל א פרק ב פסוק ב - חלק באור הענין

וגדר קדושתך הוא שהכל בך וממך הכל ואין בלתיך כי זולתך הכל אפס, ובזה לא ישיגו דבר ממשיגי הנבראים כי כולם בטלים במציאותו, טענו על ההשגחה האישיית, שאחר שמשלמות האומן העושה כל כלי מעשה, שתהיה הכלי עשוי בתכלית התיקון ולא יצטרך האומן לשוב אח"כ לשנותו ולתקנו שנית, שזה מורה שהיה חסרון במלאכתו, וא"כ ישאלו אחר שה' ברא העולם והטבע ויסד אותה ע"פ חוקים קבועים בלתי משתנים, איך יצויר שה' ישנה הטבע בכל עת לעשות אות או מופת, או להציל את המושגח מאתו הפך הטבע, שזה מורה חסרון בסדר הטבעי אשר גבל ובמעשהו אשר עשה? ע"ז תשיב אין צור כאלהינו - שאינו דומה לשאר היוצרים, שאחר יוציא כלי למעשהו ידי היוצר מסולקים מן הפעולה והדבר מתקיים בעצמו, ולכן אם יצטרך לתקנו ולשנותו זה מורה על חסרון במלאכתו, לא כן צור היצורים, שידיו בלתי מסולקות מן מעשהו רק עוסקות בה תמיד, כי גם קיום הטבע היא בריאה מתמדת, ואם יסלק ידיו רגע תופסק המציאות כולה, ולכן לפעמים יקיימוהו ע"י חוקי הטבע הקבועים, ולפעמים ע"י חוקים אחרים בחיריים שהוא הנס, כי באמת גם הטבע הוא נס מתמיד והשגחה מתמדת.

ח. אורות מאופל ארץ-ישראל / ח

בְּתוֹךְ הַלֵּב פְּנִימָה, בְּחֻדְרֵי טְהוֹרָתוֹ וְקִדְשׁוֹ, מִתְגַּבְּרֶת הַיִּשְׂרָאֵלִית, הַדּוֹרְשֶׁת בְּחֻזְקָה אֶת הַהִתְקַשְּׁרוֹת הָאֲמִיץָה וְהַתְּדִירָה שֶׁל הַחַיִּים אֶל מְצוּוֹת ד' כִּלְוֹן... הַרְשָׁפִים מִתְגַּבְּרִים בְּלֵב הַצְּדִיקִים, יְקוֹד אֵשׁ קִדְשׁ יוֹקֵד וְעוֹלָה, וּבְלֵב כָּל הָאָמָה הוּא בּוֹעֵר מִיָּמִים יְמִימָה, "אֵשׁ תְּמִיד תּוֹקֵד עַל הַמְזַבַּח לֹא תִכְבֶּה". וּבְלֵב כָּל רִיקָנִים שְׂבִי שְׂרָאֵל וּבְלֵב כָּל פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל הָאֵשׁ בּוֹעֵר וְיוֹקֵד בְּפִנְיָמִי פְּנִימִיּוֹת, וּבְכֻלּוֹת הָאָמָה פְּלָה כָּל חִפְץ הַחַרּוֹת וְכָל תְּשׁוּקַת הַחַיִּים, כָּל תְּשׁוּקַת חַיֵּי הַכָּלָל וְהַפְּרָט, כָּל תְּקוּהָ שֶׁל גְּאֻלָּה, רַק מִמְּקוֹר מְעִינ חַיִּים זֶה הֵם נוֹבְעִים, כְּדֵי לַחְיּוֹת אֶת הַחַיִּים הַיִּשְׂרָאֵלִיִּים בְּמִלְאָם בְּלֹא סְתִירָה וּבְלֹא הַגְּבָלָה. וְזֹאת הִיא תְּשׁוּקַת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, אֲדָמַת הַקִּדְשׁ, אֶרֶץ ד', שְׁפָה הַמְצוּוֹת כִּלְוֹן מִתְגַּלְמוֹת וּמִתְבַּלְטוֹת.

ט. אורות הקודש / חלק ג - מוסר הקודש / עמוד רט

ההתלהבות הפנימית מאור הקודש, הצמאון התוכי לאור ד', זהו היסוד של התגלות הקדושה בנשמתו של אדם... את הצמאון האלהי, הבווער וסוער בשלהבת עזו בלב, אסור לכבות. אם כל המכבה גחלת מעל המזבח הגשמי, עובר הוא בלאו של אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה, קל וחומר המכבה גחלת רוחנית עליונה מעל גבי המזבח הרוחני, המלא חיי קודש, הלב הישראלי.

י. ספר שפת אמת - ויקרא - פרשת צו - שנת [תרמ"ד]

במדרש יעל כל פשעים תכסה אהבה. דכתיב 'אש תמיד תוקד' כו' לא תכבה. דכתיב 'מים רבים לא יוכלו לכבות'. פירוש, שיש בכל לב איש ישראל נקודה טמונה בהתלהבות לה' שלא יוכל להיות נכבה. והגם כי לא תכבה הוא לאו, אבל הוא הבטחה ג"כ. וכמו שכי' חז"ל, אעפ"י שאש יורד משמים מצוה להביא כו'. כמו כן בנפש האדם, שצריך להיות תשוקת רשפי אש בלב בווער לעבודת הבורא יתברך ולחדש בכל יום זה ההתלהבות. כמ"ש 'ובער עליה הכהן'. כל עובד ה' נקרא כהן. והתעוררות אהבה הנ"ל בלבנות בני ישראל הוא העבודה שבלב, זו תפלה, שבמקום קרבן.

וכשיש זאת ההתלהבות, כל מחשבה זרה העולה על הלב נשרפת. כמ"ש בזוה"ק מחשבה רעה העולה על מוקדה כו'. כי זאת הייתה עיקר הכוונה בכל המחשבות העולות על הלב, שיהיו מתבטלים בעלותן על לב עובד ה'. וע"ז מתעלן ומתבררין כל המחשבות זרות. וזה שאמר 'כל הלילה עד הבוקר'. ולכאורה 'עד הבוקר' מיותר, כיון דכתיב 'כל הלילה'. רק לרמוז שמזה התערבות החושך של מחשבות זרות המערבין לב העובד ה', מזה נעשה לבסוף בוקר.

יא. אור החיים על ויקרא פרק ו פסוק ב

על מוקדה על המזבח' הם ב' פרטים שאנו בהם, הא' שאנו בני תורה מה שאין בכל האומות, והב' שאנו מיוסרים בגלות ויסורין ודלות, כנגד התורה אמר על מוקדה שנמשלה התורה לאש... וכנגד הגלות וענפיו אמר על המזבח, כי היסורין מתיחס להם שם מזבח להיותם כפרה, וכן הוא בלשון חכמים, והודיע הכתוב כי באמצעות ב' דברים אלה תהיה עלייתנו מיועדת בהפלגות המעולות משונות לשבח שבחים אשר לא היה ולא יהיה... כל הלילה שהוא זמן הגלות הנמשל ללילה... עד הבוקר, שהוא זמן שיריק עלינו כבודו ואתא בוקר, והזמן הוא אחר עבור ת"ק לאלף הששי, לפי מה שקדם לנו מדבריהם ז"ל (ב"ר יט ח) כי יומו של הקדוש ברוך הוא אלף שנה, ומהשכל יהיו ת"ק ראשונה מדת לילה, ות"ק שניה מדת יום.

יב. אור החיים על שמות פרק כ פסוק ב

אנכי ה' אלהיך, הנה הזכיר בתחילת דברי ה' ב' עניינים: האחד היותו ה' ברוך הוא שם הוי"ה, זה יגיד האמונה, כי ממנו יתברך ובמאמרו היה כל הווה, וכל מה שהיה, ומה שיהיה, גם יגיד על הווייתו יתברך היה, והווה, ויהיה, והב' אמר אלהיך, פירוש שעליהם לקבל מאמרו וגזרותיו... וכנגד ב' בחינות אלו, בא האלקים להכריח כל אחת מהם בהוכחה שאין עליה טענה, כנגד אומרו אנכי ה', זה לך האות אשר הוצאתיך מארץ מצרים, דע כי באמצעות יציאת מצרים הוכחו כל הדוברים שקר שיש חלילה וחס אמונה זולתו, כי הוכחו המאורות כי לא אלהים המה.

בהחשיך ה' מאורם, והוכחו הימים, כי ה' עשה בהם אותות והפכם לדם, והוכחה הארץ, בהכותה ה' ותשרץ שרצים רעים, והוכחו בעלי חיים, שאין בהם ובמזלם חוזק, (היה זה במכת דבר) והוכחו כל אלוהות, בעשות ה' בהם שפטים, הרי כי ה' הוא אדון כל הווה, ושולט על הווה ומכחידו, וגוזר על אין ויהי, כאשר עיני כל ישראל רואות, וכנגד מה שאמר אלהיך, שצריכין לקבלו עליהם לאלוה לקיים כל דבריו, אמר טעם הדבר מבית עבדים, פירוש כי לצד שהיית עבד לזולת, ואני הוצאתיך מעבדותם, שורת הדין נותנת כי תקבל אלהותי עליך לקיים כל דבר:

יג. אור החיים על דברים פרק ח פסוק א

וחוץ מדרכנו נתכוון במאמר תשמרון לעשות, לומר שצריך שיהיה האדם יושב ומצפה מתי תבא לידו המצוה לעשותה:

יד. ספר מלאכי פרק ג

(יז) וְהָיוּ לִי אֱמֹרֵי דָוִד צְבָאוֹת לְיוֹם אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה סִגְלָה וְחִמְלָתִי עֲלֵיהֶם כְּאֲשֶׁר יַחְמַל אִישׁ עַל בְּנוֹ הָעֶבֶד אֹתוֹ:

(יח) וְשִׁבְתֶּם וְרֵאִיתֶם בֵּין צְדִיק לְרָשָׁע בֵּין עֶבֶד אֱלֹהִים לְאֲשֶׁר לֹא עֶבֶדוֹ:

טו. תלמוד בבלי מסכת ברכות דף לה/ב

כתיב ולקחתי דגני בעתו וגו', וכתיב ואספת דגנך וגו', לא קשיא, כאן בזמן שישראל עושין רצונו של מקום כאן בזמן שאין ישראל עושין רצונו של מקום... ואספת דגנך הנהג בהן מנהג דרך ארץ, דברי רבי ישמעאל. רבי שמעון בן יוחי אומר בזמן שישראל עושין רצונו של מקום מלאכתן נעשית על ידי אחרים... ובזמן שאין ישראל עושין רצונו של מקום מלאכתן נעשית על ידי עצמן.. דורות הראשונים היו מכניסין פירותיהן דרך טרקסמון כדי לחייבן במעשר, דורות האחרונים מכניסין פירותיהן דרך גגות דרך חצרות דרך קרפיפות כדי לפטרן מן המעשר.

טז. תוספות ברכות דף לה/ב

כאן בזמן שישראל עושין רצונו של מקום, שנאמר 'ואספת דגנך' - וא"ת והא לקמן בזמן שאין ישראל עושין רצונו של מקום מוקמינן ליה. וי"ל דמיירי ודאי שעושין רצונו אבל אין עושין רצונו כל כך דאינם צדיקים גמורים.

יז. תלמוד בבלי מסכת חגיגה דף ט/ב

מאי דכתיב ושבתם וראיתם בין צדיק לרשע בין עובד אלהים לאשר לא עבדו היינו צדיק היינו עובד אלהים היינו רשע היינו אשר לא עבדו אמר ליה עבדו ולא עבדו תרוייהו צדיקי גמורי נינהו ואינו דומה שונה פרקו מאה פעמים לשונה פרקו מאה ואחד.

יח. ספר שערי תשובה - שער שלישי אות כב

וגם כי אין מצות ציצית זולתי על מי שיש לו בגד אשר לו ארבע כנפות, ואם אין לו בגד כזה אינו חייב לקנותו, אף גם זאת אמרו רבותינו זכרונם לברכה (מנחות מא.): כי ענוש יענש לעתות בצרה על דבר אשר לא חמד בלבבו יפי המצוה ושכרה, לבעבור סבב פני דבר חיובה עליו ולקחת לו בגד שיש לו ארבע כנפות לעשות בו ציצית על כנפיו:

